

Bratislava 14.2.2017
spis č.: MK-1371/2017-221

Pamiatková rada **Zápisnica o rokovaní Pamiatkovej rady**

Prítomní:

členovia Pamiatkovej rady - podľa prezenčnej listiny:

1. prof. PhDr. Pavol Tišliar, PhD.
2. Mgr. Viera Bartková, PhD.
3. doc. Ing. Oto Makýš, PhD.
4. prof. Ing. arch. Pavel Gregor, PhD.
5. doc. PhDr. Magdaléna Kvasnicová, PhD.
6. PhDr. Zuzana Zvarová
7. Ing. arch. Želmíra Kalinová
8. Ing. Vladimír Kohút
9. Ing. arch. Silvia Petrášová, PhD.
10. doc. PhDr. Matej Ruttkay, CSc.

za MK SR:

PhDr. Radoslav Ragač, PhD. - generálny riaditeľ sekcie kultúrneho dedičstva, Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

Ing. arch. Zuzana Ondrejková, PhD. - riaditeľka odboru ochrany pamiatkového fondu, sekcia kultúrneho dedičstva, Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

Ing. Iveta Kodoňová – odbor kontroly a inšpekcie, pamiatková inšpekcia, Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „OKI MK SR“)

Mgr. Alex Tahy – OKI, MK SR

JUDr. Marián Šmihla - riaditeľ OKI, MK SR

JUDr. Katarína Mosná - tajomníčka Pamiatkovej rady

ospravedlnený:

Mgr. Andrej Vrteľ, PhD.

I.

Zasadnutie Pamiatkovej rady (ďalej len „PR“) sa konalo dňa 14.2.2017 v malej zasadačke Ministerstva kultúry Slovenskej republiky, Námestie SNP č. 33, 813 31 Bratislava (ďalej len „ministerstvo“).

Zasadnutie PR zahájil o 10,00 hod. PhDr. Radoslav Ragač, PhD., generálny riaditeľ sekcie kultúrneho dedičstva ministerstva (ďalej len „GR SKD“). Následne prítomných privítal a predstavil Ing. arch. Zuzanu Ondrejkovú, PhD. - riaditeľku odboru ochrany pamiatkového fondu (ďalej len R-OOPF“), Ing. Ivetu Kodoňovú, Mgr. Alexa Tahyho a JUDr. Mariána Šmihlu

z OKI, MK SR a JUDr. Katarínu Mosnú, tajomníčku PR. Vyzval členov PR, aby sa postupne predstavili a uviedli akú organizáciu zastupujú.

GR SKD oboznámil PR s programom zasadnutia v zmysle pozvánky:

1. Voľba predsedu a podpredsedu Pamiatkovej rady
2. Podklady k pripravovanej stratégii ochrany pamiatkového fondu - odborná diskusia
3. Príprava a realizácia pamiatkovej obnovy národných kultúrnych pamiatok Nemocnice s poliklinikou v Bratislave na Bezručovej ulici č. 3 a 5 - odborná diskusia; formulovanie záverov pre pamiatkovú prax.
4. Rôzne.

GR SKD navrhol zmeniť poradie bodov programu. Po voľbe predsedu a podpredsedu PR navrhol venovať sa príprave a realizácii pamiatkovej obnovy národných kultúrnych pamiatok Nemocnice s poliklinikou v Bratislave na Bezručovej ulici č. 3 a 5 a formulovať závery pre pamiatkovú prax a následne otvoriť diskusiu k pripravovanej stratégii ochrany pamiatkového fondu. PR súhlasila s touto zmenou programu.

II.

Prvým programom zasadnutia bola voľba predsedu a podpredsedu PR. Tajomníčka PR požiadala prítomných členov PR, aby na hlasovacích lístkoch zakrúžkovali meno kandidáta na predsedu a podpredsedu PR. PR vzala na vedomie, že v prípade, ak v prvom kole nezíska ani jeden člen PR nadpolovičnú väčšinu hlasov, pristúpi sa k hlasovaniu v druhom kole, pričom sa bude hlasovať o konkrétnych kandidátoch s najvyšším počtom hlasov.

Tajomníčka PR rozdala hlasovacie lístky na voľbu predsedu a podpredsedu PR. GR SKD dal hlasovať o voľbe predsedu PR. Prvé hlasovanie o voľbe predsedu malo nasledovné výsledky: Ing. Vladimír Kohút - 4 hlasy, prof. Ing. arch. Pavel Gregor, PhD. - 3 hlasy, doc. PhDr. Matej Ruttkay, CSc. - 2 hlasy, Mgr. Andrej Vrteľ, PhD. - 1 hlas.

Prvé hlasovanie o voľbe podpredsedu malo nasledovné výsledky: prof. Ing. arch. Pavel Gregor, PhD. - 3 hlasy, doc. PhDr. Matej Ruttkay, CSc. - 2 hlasy, Ing. Vladimír Kohút - 2 hlasy, prof. PhDr. Pavol Tišliar, PhD. - 1 hlas, PhDr. Zuzana Zvarová - 1 hlas, Ing. arch. Silvia Petrášová, PhD. - 1 hlas.

Po hlasovaní v prvom kole sa Ing. Kohút vzdal predsedníctva a zároveň podpredsedníctva v PR. Pretože v prvom kole hlasovania o predsedovi a podpredsedovi PR nezískal žiadny kandidát nadpolovičnú väčšinu hlasov, pristúpilo sa k druhému hlasovaniu o konkrétnom kandidátovi. GR SKD dal hlasovať za prof. Ing. arch. Pavla Gregora, PhD. ako predsedu PR. Za kandidáta hlasovalo 9 členov PR, zdržal sa 1 člen. GR SKD dal hlasovať za doc. PhDr. Mateja Ruttkaya, CSc. ako podpredsedu PR. Za kandidáta hlasovalo 9 členov PR, zdržal sa 1 člen. Člen PR, o ktorom sa hlasovalo, sa hlasovania zdržal.

PR zvolila na svojom prvom zasadnutí:

- prof. Ing. arch. Pavla Gregora, PhD. za predsedu PR
- doc. PhDr. Mateja Ruttkaya, CSc. za podpredsedu PR.

Konštatuje sa, že hlasovania sa zúčastnili všetci 10 prítomní členovia PR. Každý člen PR mal jeden hlas. Hlasovanie bolo platné. Hlasovacie lístky sú prílohou tejto zápisnice.

III.

R-OOPF otvorila ďalšiu tému rokovania - príprava a realizácia pamiatkovej obnovy národných kultúrnych pamiatok Nemocnice s poliklinikou v Bratislave na Bezručovej ulici č. 3 a 5. Uviedla, že podklady boli prílohou pozvánky na zasadnutie PR, pričom zdôraznila požiadavku pána ministra kultúry formulovať odborné závery a závery pre pamiatkovú prax. Slova sa ujala Ing. Iveta Kodoňová - OKI, PI, MK SR. Stručne uviedla priebeh výkonu štátneho dohľadu a jeho závery. Jej vyjadrenia dopĺňal Mgr. Alex Tahy. Následne sa otvorila diskusia.

Niektorí členovia PR konštatovali, že je potrebné jednoznačne definovať pamiatkové hodnoty už pri zápise objektu za národnú kultúrnu pamiatku (ďalej len „NKP“). Konštatovalo sa, že „Bezručova“ obsahovala všetky hodnoty, ktoré sú na zápis potrebné, pričom v období od ukončenia užívania objektu po začatie procesu jeho obnovy došlo k nenávratným stratám týchto hodnôt.

Tiež bol vyjadrený názor, že funkcionalistické stavby nezodpovedajú súčasným požiadavkám a ani normám. Problémom je aj samotný nekvalitne realizovaný nosný systém a ostatné konštrukcie. Funkcionalistické budovy z toho dôvodu zanikajú aj v zahraničí. Tieto budovy všeobecne treba prerobiť a zmodernizovať. Bolo povedané, že presadzovanie nových funkcií objektu spôsobuje komplikáciu pre stavbu. Na zásahy do funkcionalistickej budovy treba pozeráť aj v súlade s urbanistickými požiadavkami a tiež normami určenými podmienkami napr. na počet parkovacích miest. Padol tiež návrh na opätovné vrátenie klasifikácie NKP s rozdielnymi stupňami ochrany.

S ohľadom na stavebný boom treba počítať s tým, že bude potrebné zaoberať sa obnovami funkcionalistických budov. Od investorov sú vyvíjané silné tlaky na krajské pamiatkové úrady (ďalej len „KPÚ“). PR viedla diskusiu ohľadne dodržania, resp. zmeny pôvodnej funkcie budovy vo vzťahu k jej pamiatkovým hodnotám. PR vníma vzrastajúci konflikt medzi požiadavkami zachovania pamiatkových hodnôt a požiadavkami modernej doby na funkčné využitie objektu. V rámci diskusie PR prevážilo stanovisko, že nová funkcia objektu by sa mala prispôbiť pamiatkovým hodnotám; zdôraznila, že je nevyhnutné vyvinúť maximálne úsilie o zachovanie pamiatkových hodnôt.

Všeobecne bola prijatá zásada, že v režime NKP je deštruktívny zásah neprípustný a každú NKP treba chrániť. Základný rámec obnovy v prípade všetkých pamiatok je na základe aktuálnej právnej legislatívy rovnaký. V každom prípade sa vyžaduje snaha o maximálne zachovanie autentických prvkov. Špecifická kategória pamiatok 20. storočia neexistuje aj keď sa táto kategória pamiatok stretáva so špecifickými problémami. Tie súvisia s ich konštrukčnými možnosťami a nedostatočným vnímaním pamiatkových hodnôt spôsobených nedostatočným časovým odstupom od doby ich vzniku a relatívne jednoduchá zopakovateľnosť konštrukcií. Prioritou je však záchrana originálu. PR pripustila deštrukciu vo výnimočných prípadoch. Vhodné by však bolo po zániku pamiatkových hodnôt vyňať vec zo zoznamu NKP.

Po diskusii naformulovala PR odborné vyjadrenia, o ktorých dal predseda PR jednotlivito hlasovať. Obidve vyjadrenia boli jednohlasne odhlasované.

PR na svojom zasadnutí prijala pre pamiatkovú prax tieto odborné závery:

- „PR vyjadrila obavy, že realizovaná miera deštrukcie pôvodnej hmoty objektu Bezručova 3 vytvára nebezpečný precedens v prístupe k obnove aj iných národných kultúrnych pamiatok obdobia moderny a názor, že pod režimom pamiatkovej ochrany je takáto miera deštrukcie pôvodnej hmoty objektov národných kultúrnych pamiatok neprípustná“.
- „PR odporúča, aby boli spracované všeobecné metodické zásady ochrany a obnovy pamiatok modernej architektúry, vrátane vybraných konštrukčno-realizačných riešení reagujúcich na konflikt pamiatkových hodnôt s funkčnými požiadavkami a platnými právnymi predpismi.“

Z dôvodu maximalizácie ochrany pamiatkových prvkov bol podaný návrh, aby boli vybudované štátne depozity v jednotlivých krajoch na dočasné uloženie architektonických detailov, častí konštrukcií, mobiliáru,... s pamiatkovými hodnotami a po ich primeranom ošetrovaní, očistení a zaevidovaní by mohli byť opätovne použité. PR podporila návrh na budovanie depozitov, čo však treba legislatívne upraviť. Za sporné sa považuje právo odobrať vlastníkovi, resp. správcovi súčasti NKP a premiestniť ich. Špeciálne v prípade Bezručovej 3 a 5 by sa však takouto intervenciou podarilo zachrániť väčšie množstvo pamiatkových hodnôt objektu.

IV.

GR SKD uviedol a komentoval ďalšiu tému - Podklady k pripravovanej stratégii ochrany pamiatkového fondu (ďalej len „Stratégia“). Povedal, že navrhovaný materiál má nové mechanizmy, ktoré si vyžiadala prax. Jednotlivé body definovala a komentovala R-OOPF, pričom vyzvala PR, aby sa k jednotlivým bodom vyjadrovala. Členovia PR boli s Podkladmi k pripravovanej stratégii ochrany pamiatkového fondu oboznámení vopred. Materiál bol zaslaný členom PR spolu s pozvánkou. R-OOPF doplnila informáciu, že materiál bol prerokovaný s pánom ministrom kultúry, pričom jeho obsah bol korigovaný.

Ad 1) Pamiatkový fond - Stručne sa hovorilo o odporúčaní na nové znenia definícií pamiatkového fondu a pamiatkových hodnôt (archeologické náleziská ako súčasť pamiatkového fondu). GR SKD upozornil, že mnohé body navrhovanej Stratégie si vyžadujú prepojenie stratégií viacerých rezortov. Pre niektoré bude potrebné nájsť národné riešenie.

Ad 2) Archeologické dedičstvo - PR vyjadrila názor o nutnosti vybudovania viacerých štátnych depozitárov pre archeologické nálezy. V nadväznosti na predchádzajúci bod programu, PR vyjadrila návrh o možnosti využiť tieto depozitáre aj pre deponovanie vecí s pamiatkovou hodnotou (napr. repasované stavebné prvky, tehly, drevené konštrukcie,...). K téme sa doplnili vedľajšie témy: výskumné dokumentácie z negatívnych archeologických výskumov, zníženie kvality výučby na vysokých školách,...).

Ad 3) Finančné nástroje a finančné zdroje - PR odporučila, aby v súvislosti s ochranou pamiatkového fondu bola udelená výnimka z verejného obstarávania. Postupy pri zadávaní tovaru, stavebných prác a služieb pri verejnom obstarávaní ohrozujú systém ochrany pamiatkového fondu a znižovanie kvality realizovaných obnov. Otvorila sa téma kontroly pri čerpaní dotácii MK SR; kontrola rozpočtov; PR upozornila na problematiku nezamestnaných na

hradoch (konkrétne, že po druhom roku, keď nezamestnaní získajú zručnosti a skúsenosti, nie sú podľa platných noriem považovaní za dlhodobo nezamestnaných a nie je ich možné v ďalšom roku využiť); myšlienka, že vlastníci NKP by po obnove dostali refundácie od štátu - refundácie zvýšených nákladov spojených s obnovou NKP v porovnaní s obnovou/údržbou objektu, ktorý nie je NKP.

Ad 4) Tradičné remeslá - podporiť rozvoj tradičných remesiel na obnovu NKP - zahájila sa téma certifikácie všetkých relevantných odborov.

Ad 5) Správa objektov vo vlastníctve štátu - V prípade dlhodobého zanedbania údržby zo strany vlastníka NKP podporila PR myšlienku vyvlastnenia NKP v prospech štátu s následným určením správy nehnuteľnosti pre mesto/obec/iné. PR diskutovala o myšlienke náhradného výkonu v prípade neúčinných krokov štátu (výzvy, pokuty,...) voči vlastníkovi, resp. správcovi k dosiahnutiu nápravy konania vo vzťahu k základnej ochrane NKP.

Ad 6) Inštitucionálne zabezpečenie - Diskusia sa zamerala na vzdelávanie a špecializáciu zamestnancov na PÚ SR a KPÚ. PR odporúča zahájiť odborné diskusie s vysokými školami. Zároveň bola PR upozornená, že na PÚ SR sú odborné komisie, ktoré sa týmito vecami zaoberajú. PR odporúča, aby sa prípady búrania NKP, resp. častí NKP prerokovali na Metodickú komisiu PÚ SR. PR podporila myšlienku personálneho posilnenia PÚ SR a jeho jednotlivých pracovísk.

PR odporúča personálne posilniť PÚSR a KPÚ. Navrhuje zvyšovať odbornú úroveň zamestnancov PÚ SR a KPÚ školeniami zameranými na metodiku a taktiež odporúča systematické spracovávanie metodických inštrukcií na obnovu rôznych architektonických a pamiatkových problematik - napr. vo vzťahu k očakávanému tlaku investorov na záchranu modernistických detailov.

V.

Originál zápisnice spolu s prílohami je uložený u tajomníčky PR. Zasadnutie PR skončilo o 13:15 hod.

prof. Ing. arch. Pavel Gregor, PhD., predseda PR.....

Zapísala: JUDr. Katarína Mosná, tajomníčka PR.....

Prílohy:

- 1) Prezenčná listina členov PR z 14.2.2017
- 2) Hlasovacie lístky o voľbe predsedu a podpredsedu PR